

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝ. ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Γιώργος Πουκαμισάς¹

Η Πρωτοβουλία για την Ανατολική Μεσόγειο που εξήγγειλε την Πέμπτη 16 Οκτωβρίου ο ΠΘ Κυριάκος Μητσοτάκης, γεννά προσδοκίες και εγείρει ερωτηματικά. Εμφανίζεται, κατ' αρχήν, φρόνιμη και προνοητική: καλύτερα να στρώνεις εσύ τις ράγες παρά να κινείσαι αναγκαστικά στις ράγες που άλλοι έχουν στρώσει. Είναι έτσι; Η Ελλάς δεν έχει λόγο να αρνείται την ιδέα συστάσεως ενός FORUM της Ανατολικής Μεσογείου, χωρίς αποκλεισμούς και με ατζέντα η οποία μπορεί να περιλαμβάνει ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος, μεταναστευτικών ροών, αστυνομεύσεως όμορων θαλάσσιων περιοχών, αλιείας, συνδεσιμότητας, ενεργειακών πόρων, και άλλα.

Οποιαδήποτε πρωτοβουλία δεν μπορεί να αγνοεί το μέχρι σήμερα κεκτημένο. Ήδη, λειτουργεί από το 2019/20 σοβαρή εσχάρα συνεργασίας μεταξύ των κρατών της Ανατολικής Μεσογείου, χωρίς αποκλεισμούς, με αντικείμενο ζητήματα συνεργασίας στην εξόρυξη και διοχέτευση στις αγορές υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων. Πρόκειται για το FORUM Φυσικού Αερίου Ανατολικής Μεσογείου (East Med Gas Forum - EMGF) που από το 2021 έχει λάβει μορφή διεθνούς οργανισμού, με έδρα το Κάιρο. Στο EMGF μετέχουν η Αίγυπτος, η Ελλάδα, η Κύπρος, το Ισραήλ, η Ιορδανία, η Παλαιστινιακή Αρχή, προστέθηκαν δε Γαλλία και Ιταλία.

Η πρόταση λοιπόν της ελληνικής κυβερνήσεως, όπως σκιαγραφήθηκε προχθές από του βήματος της Βουλής δεν μπορεί να αγνοήσει η να παραμερίσει την πραγματικότητα αυτή, στην οποία η ίδια, θερμά συνήργησε.

Υπάρχει το ζήτημα της Τουρκίας. Ουδείς έχει αποκλείσει την Τουρκία από τις στο πλαίσιο του Διεθνούς Δικαίου διαδικασίες ισότιμης συνεργασίας στην ανατολική Μεσόγειο. Η Άγκυρα μόνη της αυτοπεριορίζεται, καθώς επιδιώκει να έχει κυρίαρχο ρόλο στα δρώμενα της μεσογειακής λεκάνης, μακράν έξω από το θετό αλλά και το εθιμικό Διεθνές Δίκαιο και συγκεκριμένα την Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας (UNCLOS). Αυτοαποκλείεται επίσης καθώς δεν αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία, παραβιάζοντας έναντι της Ε.Ε. δεσμεύσεις της.

Η αποστολή της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μπροστά στην ρευστότητα των πραγμάτων και την συνεχώς επικρεμάμενη υδραργυρική μετάλλαξη των εταιρικών/συμμαχικών σχέσεων στην περιοχή -μάλιστα μετά το τραύμα αξιοπιστίας που προκάλεσε το επεισόδιο της Κάσου τον Ιούλιο 2024- δεν είναι διόλου εύκολη. Η Αθήνα είναι υποχρεωμένη να κινείται σε ένα στενό διάδρομο ισορροπίας μεταξύ Καίρου, Ιερουσαλήμ και Αγκύρας, χωρίς να παραβλέπει την ζωτικής σημασίας σχέση με την Λευκωσία, παρακολουθώντας αδιαλείπτως και εκ του σύνεγγυς το διπλωματικό παίγνιο και τις μεταβλητές στην περιοχή, όπως και τις πολιτικές εξωπεριφερειακών παικτών, κυρίως δε των ΗΠΑ που δραστήρια κινούνται και πάλι.

---

¹ Πρόεδρος ε.τ., Δρ Πανεπιστημίου Αιγαίου, Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Γεωγραφικών Μελετών Ο ΣΤΡΑΒΩΝ.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα δεν μπορεί να υποτιμά τα τυχόν εύλογα συμφέροντα της Τουρκίας, αλλά ούτε να γίνει προστάτης εξυπηρέτησης αυτών. Ούτε να παραβλέπει τη σημασία των σχέσεών μας με τους περιφερειακούς στρατηγικούς εταίρους Αίγυπτο και Ισραήλ, αλλά και την Κύπρο, κρατών που κανονικά πρέπει να έχουν μέσω των διπλωματικών διαύλων προιδεασθεί πριν την δημόσια ανακοίνωση του πρωθυπουργού. Η φερεγγυότητά μας έναντι των τριών κρατών πρέπει να προστατεύεται ως κόρη οφθαλμού, να μένει απρόσβλητη και αδιάβλητη.

Τούτων δοθέντων, ξενίζει η πρόθεση της κυβερνήσεως όπως το FORUM που εξήγγειλε ο ΠΘ να περιλαμβάνει μεν κατ' ανάγκη την Λιβύη, με τις δύο κύριες συνιστώσες της, αλλά να μην απευθύνεται στις χώρες του Λεβάντε, από βορρά προς νότο Συρία, Λίβανο, Ισραήλ, Παλαιστινιακή Αρχή. Έχουμε διαβουλευτεί με το Ισραήλ; Πως τοποθετείται η συνήθως σταθερή στη διπλωματική πρακτική της Αίγυπτος; Τι φρονεί η Λευκωσία; Έχουμε αντίληψη πως θα εκπροσωπηθεί η Λιβύη και τι σημαίνει αυτό για εμάς;

Εργασία επίμοχθη και λεπτή προκύπτει για το ΥΠΕΞ, που δεν μπορεί να κινείται στη βάση προκατασκευασμένων σε ξένα εργαστήρια συνταγών. Θα είναι μέγα ολίσθημα η προώθηση ενός κολοβού σχήματος συνεργασίας να οδηγήσει εκ του αποτελέσματος στην αποδυνάμωση της επικοινωνίας μας με την Αίγυπτο και το Ισραήλ, ούτε βεβαίως σε αλλοίωση και απαλλοτρίωση των επιδιώξεων του κράτους εντός και εκτός Αιγαίου. Μία Διεθνής Επιτροπή για την Ανατολική Μεσόγειο, για να έχει νομιμοποίηση πρέπει να περιλαμβάνει και τα οκτώ επάκτια κράτη συν τους Παλαιστινίους. Πάνω απ όλα όμως να ορισθούν οι διοικητικές αρμοδιότητες της Επιτροπής και όχι αυτή να είναι το εργαλείο μη ενάσκησης πράξεων κυριαρχίας και κυριαρχικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο του Διεθνούς Δικαίου .

Αθήνα, 20 Οκτωβρίου 2025.